

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΥΚΑΣΟΥ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΚΑΥΚΑΣΟΥ

Αρ.10, 11 Απριλίου 2024

«Το Τρομοκρατικό Χτύπημα στη Μόσχα και η
Επάνοδος του Φονταμενταλιστικού Ισλάμ ως
Απειλή για τη Ρωσική Εθνική Ασφάλεια»

Κωνσταντίνος Κατηνιώτης

**ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΥΚΑΣΟΥ**

Caucasus Research Group
Ҷоғһоқшӣ һеҷағһоғшӯшӣн Ҷоғһоғ
კავკასიის კვლევის ჯგუფი
Группа изучающая Кавказ
Kafkasya Araştırmaları Grubu

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΚΑΥΚΑΣΟΥ

Αρ.10, 11 Απριλίου 2024

ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ Κ Α Υ Κ Α Σ Ο Υ

Caucasus Research Group
Կովկասի հետազոտական խումբ
კავკასიის კვლევის ჯგუფი
Группа изучающая Кавказ
Kafkasya Arařtırmaları Grubu

Εργαστήριο Τουρισκών και Ευρασιατικών Μελετών
«Ομάδα Έρευνας Καυκάσου»
Ενημερωτικό Σημείωμα Καυκάσου
Πειραιάς, 2024.

Όλα τα δικαιώματα μετάφρασης, αναπαραγωγής και προσαρμογής
κατοχυρωμένα για όλες τις χώρες του κόσμου.

Copyright © Εργαστήριο Τουρισκών και Ευρασιατικών Μελετών, 2024.
ISSN : 2459-3168

Σύνταξη

Κωνσταντίνος Κατηνιώτης

Συντονισμός Ομάδας

Χριστίνα-Αυξεντία Δασκαρόλη

Συντονισμός Εργαστηρίου

Κέντα Μιχάι

Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων Εργαστηρίου

Τρις Λαμπροπούλου

Σχεδιασμός χαρτών, πινάκων και σχεδιαγραμμάτων

Κωνσταντίνος Κατηνιώτης

Ακαδημαϊκή Διεύθυνση

Δρ. Νικόλαος Ραπτόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής

Copyright © Εργαστήριο Τουρισκών και Ευρασιατικών Μελετών, 2024.

«Ομάδα Έρευνας Καυκάσου»

Εργαστήριο Τουρισκών και Ευρασιατικών Μελετών

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών

Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών

Ανδρούτσου 150, Τ.Κ. 185 34, Πειραιάς

E-mail : etem@unipi.gr, etem.des@gmail.com, omek.des@gmail.com

<http://etem.unipi.gr/>

<http://omekdes.wordpress.com>

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΚΑΥΚΑΣΟΥ

Αρ.10, 11 Απριλίου 2024

Σχετικά με το Εργαστήριο Τουρκικών και Ευρασιατικών Μελετών

Σκοπός του Εργαστηρίου Τουρκικών και Ευρασιατικών Μελετών (Ε.Τ.Ε.Μ.) είναι να αποτελέσει έναν επιστημονικό και έγκυρο φορέα παραγωγής πρωτογενούς έρευνας, μελέτης και ανάπτυξης της επιστημονικής γνώσης, καθώς και να καλύψει εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, τόσο του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, όσο και του Πανεπιστημίου Πειραιώς, γενικότερα.

Το αντικείμενο του Ε.Τ.Ε.Μ. είναι η καλλιέργεια και εμπάθουση στις Τουρκικές και Ευρασιατικές Μελέτες με έμφαση στην μελέτη των χωρών της περιοχής από τη σκοπιά της Διεθνούς Πολιτικής (Διεθνείς Σχέσεις και Στρατηγική), των Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεσμών και της Διεθνούς Οικονομίας, γενικότερα, και σε θέματα εσωτερικής και εξωτερικής πολιτικής, πολιτικής ασφάλειας, οικονομίας, πολιτισμού, καθώς και υψηλής στρατηγικής ειδικότερα.

Το Ε.Τ.Ε.Μ. διαθέτει ομάδες έρευνας, οι οποίες απαρτίζονται από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, προκειμένου να πετύχει την συστηματική καταγραφή, μελέτη και ανάλυση των τρεχουσών πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών εξελίξεων στην Τουρκία και τον ευρασιατικό χώρο. Οι εργασίες των ομάδων επιδιώκουν να συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση της τουρκικής και ευρασιατικής πραγματικότητας και την ανάπτυξη των ερευνών γύρω από τα παραπάνω θέματα.

Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων τα μέλη της Ομάδας παρακολουθούν την επικαιρότητα, την καταγράφουν, την συζητούν και την αναλύουν βάσει επιστημονικών μεθόδων και εργαλείων έρευνας που παρέχονται από τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές επιστήμες. Καρπός αυτών των εργασιών είναι μια σειρά από εκδοτικές προσπάθειες γύρω από επίκαιρα θέματα της Τουρκίας και της Ευρασίας.

Το Τρομοκρατικό Χτύπημα στη Μόσχα και η Επάνοδος του Φονταμενταλιστικού Ισλάμ ως Απειλή για τη Ρωσική Εθνική Ασφάλεια

Κωνσταντίνος Κατηνιώτης*

Το βράδυ της 22^{ας} Μαρτίου 2024, έλαβε χώρα τρομοκρατική επίθεση στον συναυλιακό χώρο Crocus City Hall της Μόσχας, με απολογισμό τουλάχιστον 140 νεκρούς. Την ευθύνη για αυτή την τρομοκρατική επίθεση, που ήταν η πιο πολύνεκρη σε ρωσικό έδαφος από το 2004 και την ομηρία σχολείου στο Μπεσλάν (στην αυτόνομη δημοκρατία της Βόρειας Οσετίας-Αλανίας), ανέλαβε το Ισλαμικό Κράτος (ISIS), και πιο συγκεκριμένα, το παράρτημά του στην περιοχή του Χορασάν (IS-KP). Η ρωσική απάντηση ήταν άμεση, καθώς οι ρωσικές αρχές συνέλαβαν μέσα στις επόμενες ημέρες μετά την επίθεση έντεκα υπόπτους, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται και οι τέσσερις φερόμενοι ως δράστες της επίθεσης (με καταγωγή από το Τατζικιστάν).

Αυτή η επίθεση σηματοδότησε την επιστροφή της τρομοκρατικής απειλής σε ρωσικό έδαφος, ανοίγοντας ένα ακόμα μέτωπο, εσωτερικό αυτή τη φορά, για τη Ρωσία, μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία και την κορύφωση της αντιπαλότητας με τη Δύση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει, όμως, ότι η Ρωσία, προκειμένου να βρει εναλλακτικές και διεξόδους απέναντι στις δυτικές κυρώσεις και το στρατηγικό αδιέξοδό της, τα τελευταία δύο χρόνια έχει αναπτύξει στενές εμπορικές και στρατηγικές σχέσεις με κράτη με μουσουλμανική πλειονότητα (π.χ. Πακιστάν) ή ακόμα και με ισλαμικό καθεστώς (π.χ. Ιράν), πολλά εκ των οποίων (π.χ. Σαουδική Αραβία) έχουν

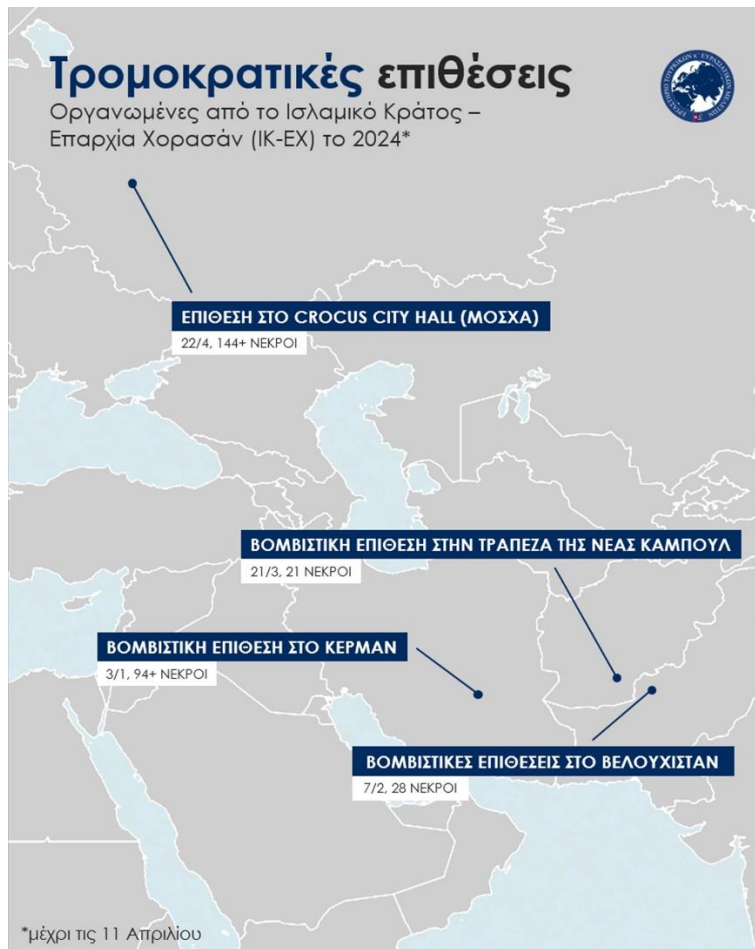
---

* Προπτυχιακός φοιτητής (8^ο έτος) του Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

κατηγορηθεί ότι συνεργάζονται με τρομοκρατικά δίκτυα, όπως το Ισλαμικό Κράτος¹. Επιπλέον, και πάλι στο πλαίσιο του πολέμου στην Ουκρανία, η κυβέρνηση Πούτιν έχει προχωρήσει σε στενότερη συνεργασία με μουσουλμανικούς κύκλους εντός της Ρωσίας, και δη με τις ηγεσίες των αυτόνομων δημοκρατιών της Τσετσενίας και του Νταγκεστάν, στον Βόρειο Καύκασο (αποστολή επίλεκτων στρατευμάτων)².

1. Τα αίτια της επίθεσης και της τραγωδίας

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις σε ρωσικό έδαφος δεν είναι σπάνιο ή πρόσφατο φαινόμενο, δεδομένου ότι κατά τα τελευταία 30 χρόνια, τόσο η Μόσχα, όσο και άλλες πόλεις τις χώρας, έχουν εξελιχθεί σε θέατρα διεξαγωγής πολύνεκρων τρομοκρατικών ενεργειών³. Οι κύριοι δράστες αυτών των ενεργειών, ειδικά κατά τις δεκαετίες του 1990 και του 2000 προέρχονταν από τις - μουσουλμανική τη πλειονότητα- αυτόνομες δημοκρατίες του Βόρειου Καυκάσου (Τσετσενία, Νταγκεστάν, κ.α.) και η δράση τους συνδεόταν άρρηκτα με τη ρωσική στρατηγική στους Πολέμους της Τσετσενίας (1994-1996, 1999-2009) ή και ευρύτερα με το φονταμενταλιστικό Ισλάμ.

Κατά την τελευταία δεκαετία, οι τρομοκρατικές επιθέσεις κατά ρωσικών στόχων, εντός και εκτός Ρωσίας, είναι απότοκο σε μεγάλο βαθμό της ρωσικής στρατηγικής στον συριακό εμφύλιο. Ειδικότερα, η Ρωσία, αφενός στηρίζει τον Σύρο ηγέτη Μπασάρ αλ-Άσαντ, αφετέρου αντιμάχεται τις δυνάμεις του ISIS, έχοντας συμβάλει στη σημαντική μείωση της ισχύος του στη Συρία, μέσω κυρίως αεροπορικών βομβαρδισμών.

Τρομοκρατικές επιθέσεις το 2024

Βάσει αριθμού θυμάτων

Συμβάν (χώρα)	Θύματα	Δράστης
Επίθεση στο Crocus City Hall (ΡΩΣ)	144+	IK-EX ¹
Βομβιστική επίθεση στο Κερμάν (IPN)	96 (+2)	IK-EX
Βομβιστικές επιθέσεις στο Βελουχιστάν (ΠΑΚ)	28+	IK-EX
Επίθεση στο Μουκόχο (ΜΟΖ)	25	IK-ΕΚΑ ²
Επίθεση στο Τιλαμπερί (NIP)	23 (+30)	IS-ΕΣ ³
Βομβιστική επίθεση στην Τράπεζα της Νέας Καμπούλ (ΑΦΓ)	21 (+1)	IK-EX
Βομβιστική επίθεση στην αγορά του Μογκαντίσου (ΣΟΜ)	10	Αλ-Σαμπάμπ
Επίθεση στο SYL Hotel του Μογκαντίσου (ΣΟΜ)	8 (+6)	Αλ-Σαμπάμπ

¹ Ισλαμικό Κράτος - Επαρχία Χορασάν
² Ισλαμικό Κράτος - Επαρχία Κεντρικής Αφρικής
³ Ισλαμικό Κράτος - Επαρχία Σαχέλ

Λαμβάνοντας υπόψιν την πολυετή και πολυδιάστατη αντιπαλότητα του ρωσικού κράτους με τον ισλαμιστικό-τρομοκρατικό παράγοντα, αλλά και τις έντονες προειδοποιήσεις των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής (Η.Π.Α.) και άλλων δυτικών κρατών, θα ήταν λογικό, από την πλευρά τους, οι ρωσικές αρχές να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη επιθέσεων τέτοιου τύπου και έκτασης. Εντούτοις, οι ιθύνοντες για την κρατική ασφάλεια της Ρωσίας φαίνεται να αγνόησαν τις προειδοποιήσεις των Αμερικανών και τις θεώρησαν μέσο για την πρόκληση αναστάτωσης και αποσταθεροποίησης εντός της ρωσικής πολιτείας⁴.

Εκτός από τον ευρύτερο ρόλο και ευθύνη αφενός των ρωσικών αρχών και αφετέρου της ιολαμιστικής τρομοκρατίας, χρειάζεται να εξεταστούν και τα ενδότερα αίτια της δράσης των τατζίκων τρομοκρατών, τα οποία σχετίζονται με τις συνθήκες που επικρατούν στο εσωτερικό του Τατζικιστάν από την ανεξαρτησία του (1991) μέχρι και σήμερα⁵. Η φτώχεια, η ανεργία και η έλλειψη ευκαιριών έχουν ωθήσει αρκετούς νέους στο φονταμενταλιστικό Ισλάμ, ως μία δίοδο διαφυγής από τις υπάρχουσες συνθήκες. Ως αποτέλεσμα, πολλοί από αυτούς τους νέους φαίνεται να έχουν ενταχθεί και στον IS-KP και έχουν συμμετάσχει σε πλήθος πολύνεκρων τρομοκρατικών επιθέσεων στην Κεντρική Ασία⁶, και όχι μόνο⁷. Παρά ταύτα, εκτός από τους προαναφερθέντες παράγοντες, σημαντικό ρόλο στην άνοδο της τρομοκρατίας στην Κεντρική Ασία έχει διαδραματίσει και η αποχώρηση των Ηνωμένων Πολιτειών από την περιοχή (Αφγανιστάν) τον Αύγουστο του 2021.

2. Η ρωσική και η διεθνής αντίδραση

Ως εκ τούτου, ενδιαφέρον παρουσιάζει γιατί οι ρωσικές αρχές δεν κατάφεραν να προβλέψουν την επίθεση, την ίδια στιγμή που βρίσκονται σε ύψιστο συναγερμό λόγω του πολέμου στην Ουκρανία. Πάντως, παρά την αδυναμία πρόληψης της επίθεσης, οι ρωσικές αρχές προχώρησαν άμεσα στον εντοπισμό και τη σύλληψη των φερόμενων ως δραστών, αλλά και άλλων κατηγορούμενων ως συνεργάτες τους, στην προσπάθειά τους να διαφύγουν προς την Ουκρανία ή τη Λευκορωσία. Στις 24 Μαρτίου, πραγματοποιήθηκε η δίκη των φερόμενων ως δραστών, οι οποίοι καταδικάστηκαν ένοχοι. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δράστες έφεραν βαρύτατα τραύματα στο σώμα τους εξαιτίας βασανιστηρίων από τις ρωσικές υπηρεσίες ασφαλείας, κάτι που προκάλεσε τις αντιδράσεις του Παρατηρηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁸.

Μια ακόμη διάσταση της ρωσικής αντίδρασης που πρέπει να εξεταστεί έγκειται και στη σύνδεση της επίθεσης με τον πόλεμο στην Ουκρανία και με μια ενδεχόμενη δυτική εμπλοκή. Συγκεκριμένα, παρόλο που ο Βλαδίσμηρος Πούτιν και το Συμβούλιο Ασφαλείας της Ρωσίας αναγνωρίζουν την οργάνωση και εκτέλεση της επίθεσης από ακραίους ιολαμιστικούς κύκλους, δεν παραλείπουν να τονίσουν τη σύνδεση του περιστατικού με την Ουκρανία και το «νέο-ναζιστικό καθεστώς του Κιέβου» (όπως αποκαλούν την κυβέρνηση του Προέδρου Ζελένσκι), ως μια ακόμη επιθετική πράξη εναντίον της Ρωσίας, χωρίς όμως να δηλώνεται ο τρόπος εμπλοκής της εν λόγω χώρας⁹. Θα μπορούσε άρα η επίθεση να χρησιμοποιηθεί ως πρόφαση από τη ρωσική πλευρά για να εντείνει την επιθετικότητά της απέναντι στην Ουκρανία;

Η επίθεση, εκτός από διεθνή κατακραυγή και αύξηση των αντιτρομοκρατικών μέτρων ασφαλείας παγκοσμίως, επέφερε σφοδρή κριτική σχετικά με τον τρόπο με τον οποίον οι ρωσικές υπηρεσίες διαχειρίστηκαν, πριν και μετά, την επίθεση. Χαρακτηριστικά, η ρωσική αντιπολίτευση επεσήμανε ότι οι μυστικές υπηρεσίες της Ρωσίας έχουν στραμμένο το ενδιαφέρον τους σε ελάσσονα ζητήματα και σε μη υπαρκτές απειλές (π.χ. η ΛΟΑΤΚΙ κοινότητα), και όχι στο πώς θα αντιμετωπιστεί η επαναδυόμενη απειλή της ισλαμικής τρομοκρατίας¹⁰.

Συμπεράσματα

Η επίθεση στη Μόσχα σηματοδοτεί τη ριζική επιστροφή της ισλαμικής τρομοκρατίας ως μία πραγματική και επαυξημένη απειλή για την εσωτερική ασφάλεια και σταθερότητα της Ρωσίας, εν μέσω, μάλιστα, και του πολέμου στην Ουκρανία. Μολαταύτα, γίνεται αντιληπτή η αδυναμία των ρωσικών υπηρεσιών πληροφοριών και ασφαλείας να προβλέψουν και να αποτρέψουν την πολύνεκρη επίθεση στη Μόσχα, όπως και η καχυποψία τους σχετικά με τις δυτικές προειδοποιήσεις, εξαιτίας της συμπαράστασης που παρέχουν στο Κίεβο από την αρχή του πολέμου. Ταυτόχρονα, η «αόριστη» αναφορά περί ουκρανικής εμπλοκής στην επίθεση καταδεικνύει την ανάγκη της ρωσικής πολιτικοστρατιωτικής ηγεσίας για περαιτέρω υποστήριξη και νομιμοποίηση των πολεμικών ενεργειών στην Ουκρανία, τόσο από τον ρωσικό λαό, όσο και από τον ρωσικό στρατό.

Με βάση, λοιπόν, όλα τα προαναφερθέντα στοιχεία, ανακύπτουν ορισμένα επιπρόσθετα ερωτήματα γύρω από τη στρατηγική και τις ενέργειες της Ρωσίας. Αναμένεται η εμπλοκή των τατζίκων τρομοκρατών να επηρεάσει τις σχέσεις Ρωσίας-Τατζικιστάν, ή ακόμα ευρύτερα, τις σχέσεις της Ρωσίας με τους μουσουλμάνους εταίρους της; Θα μπορέσει αυτή η επίθεση να αποτελέσει το έναυσμα για μια ενδεχόμενη μεν, περιορισμένης κλίμακας δε, επαναπροσέγγιση και συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και Δύσης σε ζητήματα πληροφόρησης και ασφαλείας; Τα παραπάνω ερωτήματα-ζητήματα γύρω από την επίθεση, που αναμένεται να απασχολήσουν έντονα τη διεθνή κοινότητα στο προσεχές διάστημα, είναι εξαιρετικά σημαντικά για τη διερεύνηση και την κατανόηση των δυνάμεων και των αλληλεξαρτήσεων του ευρασιατικού χώρου, και ιδίως της δράσης των τζιχαντιστικών οργανώσεων.

* * * * *

Ενδεικτικές πηγές για τον χάρτη και το γράφημα

Associated Press, “Russia says 60 dead, 145 injured in concert hall raid; Islamic State group claims responsibility”, 22 Μαρτίου 2024, <https://abcnews.go.com/International/wireStory/gunmen-combat-fatigues-open-fire-moscow-concert-hall-108395835>.

BBC, “Afghanistan: IS claims responsibility for suicide bomb at Kandahar bank”, 21 Μαρτίου 2024, <https://www.bbc.com/news/world-asia-68625242>.

Hafezi Parisa, Elwely Elwelly & Tanios Clauda, “Islamic State claims responsibility for deadly Iran attack, Tehran vows revenge”, *Reuters*, 5 Ιανουαρίου 2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/iran-vows-revenge-after-biggest-attack-since-1979-revolution-2024-01-04/>.

---

¹ Fantz Ashley, “Who is doing what in the coalition battle against ISIS?”, *CNN*, 17 Σεπτεμβρίου 2014, <https://edition.cnn.com/2014/09/14/world/meast/isis-coalition-nations/>.

² Cranny-Evans Sam, “The Chechens: Putin's Loyal Foot Soldiers”, *Royal United Services Institute for Defence and Security Studies*, 4 Νοεμβρίου 2022, <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/chechens-putins-loyal-foot-soldiers>.

³ Χαρακτηριστικά, μπορεί να αναφερθεί η επίθεση Τσετσένων στο θέατρο της Μόσχας (2002), η σφαγή στο Μπεολάν (2004) και οι βομβιστικές επιθέσεις στο μετρό της Μόσχας (2010).

⁴ Barnes Julian, Méheut Constant & Troianovski Anton, “US Warned About Possible Moscow Attack Before Concert Hall Shooting”. *The New York Times*, 22 Μαρτίου 2024, <https://www.nytimes.com/2024/03/22/world/europe/moscow-concert-attack-us-embassy.html>.

⁵ Temur Umarov, “Moscow Terror Attack Spotlights Russia-Tajikistan Ties”, *Carnegie Endowment*, 28 Μαρτίου 2024, <https://carnegieendowment.org/politika/92075>.

⁶ Follorou Jacques & Jégo Marie, “Moscow attack: Tajikistan, the Central Asian country most vulnerable to IS infiltration”, *Le Monde*, 27 Μαρτίου 2024, https://www.lemonde.fr/en/international/article/2024/03/27/moscow-attack-tajikistan-the-central-asian-country-most-vulnerable-to-is-infiltration_6660340_4.html.

⁷ Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η βομβιστική επίθεση στην πόλη του Κερμάν στο Ιράν, με απολογισμό 96 νεκρούς, και αυτή οργανωμένη από το IS-KP. Gambrell Jon, “Iran says at least 84 were killed in blasts at a ceremony honoring slain general”, *Associated Press*, 4 Ιανουαρίου 2024, <https://apnews.com/article/iran-us-soleimani-explosion-kerman-2524cfed1d040370bf98000e2b53ad5a>.

⁸ *Human Rights Watch*, “Russia: Shameful Pride in Torture of Terrorism Suspects”, 29 Μαρτίου 2024, <https://www.hrw.org/news/2024/03/29/russia-shameful-pride-torture-terrorism-suspects>.

⁹ *Al Jazeera*, “Russia’s Putin says ‘radical Islamists’ behind Moscow concert hall attack”, 25 Μαρτίου 2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/3/25/russias-putin-says-radical-islamists-behind-moscow-concert-hall-attack>.

¹⁰ Cordell Jake, “Russian Opposition Blasts Putin's Broken Security Promises After Moscow Attack”, *The Moscow Times*, 24 Μαρτίου 2024, <https://www.themoscowtimes.com/2024/03/24/russian-opposition-blasts-putins-broken-security-promises-after-moscow-attack-a84605>.

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΑΣ
ΚΑΥΚΑΣΟΥ

«Ομάδα Έρευνας Καυκάσου»
Εργαστήριο Τουρκικών και Ευρασιατικών Μελετών
Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Σχολή Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών
Ανδρούτσου 150, Τ.Κ. 185 34, Πειραιάς
E-mail: etem.des@gmail.com, omek.des@gmail.com
<http://etem.unipi.gr/>
<http://omekdes.wordpress.com>

ISSN : 2459-3168